

ХРОНОЛОГИЈА

Надежда ЦВЕТКОВСКА
Ристо КИРЈАЗОВСКИ

ХРОНОЛОГИЈА НА НАСТАНИТЕ ВО МАКЕДОНИЈА ВО 1941 ГОДИНА

1. 13 декември 1940

Хитлер со наредба бр. 2 бара да биде изготвена воената операција против Грција позната под името „План марита“.

(ΣΤ ΑΡΜΑΤΑ! ΣΤ ΑΡΜΑΤΑ!
ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ
ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ 1940—1945, s. 7)

(На оружје! На оружје! Хроника на националниот отпор 1940—1945, с. 7).

2. 5 јануари 1941

Грчкото министерство на војната издаде наредба со која влашкото население во Егејска Македонија и Грција на кое се фрли сомнение дека соработува со Италијанците, се стави под специјална контрола и следење. (АМ, Фонд „Андреас Цимас“, фот. 11297).

3. 6 јануари 1941

Беше извршена реорганизација на Месниот комитет на КПЈ за Скопје. За секретар беше избран Коце Стојановски — Металец, наместо Јордан Николов-Орце, кој

се наоѓаше во затвор. За нов член беше кооптиран Боге Кузмановски. Во овој состав МК остана сè до крајот на август 1941 год. (Љубен Апостолски, Коце Стојановски-Металец, Скопје, 1973, с. 41, 42).

4. 6 јануари 1941

Од затвор е ослободен Никола Парапунов, кој беше осуден во 1933 год. како секретар на Обласниот комитет на БРП. Во Горна Џумаја му беше приреден свечен дочек од страна на неговите другари. (М. Јурков, Никола, Парапунов, Софиа, 1968, с. 41).

5. 6 февруари 1941

Иван Козарев (од с. Добриниште, Разлошко), по барање на Околинскиот комитет на БКП во Разлог, заминува од с. Добриниште за Неврокоп за да пренесе илегална литература. Меѓу селата Обидим и Кремен е откриен од полицијата. При обидот да биде фатен, Козарев успева да избега и преминува во илегалност.

(„Пиринско дело“, Благоевград, 30. III 1963, XIX, бр. 41, с. 3).

6. 26 март 1941

Под раководството на партиската организација во Скопје се организираа масовни протестни демонстрации против потпишувањето на Тројниот пакт. Во овие демонстрации зедоа учество околу 12 до 15 илјади напредни граѓани.

(Скопје во НОВ 1941, Скопје, 1973, с. 211).

7. 27 март 1941

Демонстрациите против потпишувањето на Тројниот пакт продолжија уште помасовно. Во многубројните судири со полицијата беа повредени голем број полицијци и демонстранти, а повеќе од 100 демонстранти беа затворени.

(Скопје во НОВ 1941, Скопје, 1973, с. 211)

8. 6 април 1941

По нападот на Југославија од страна на Германија и Италија беше извршено бомбардирање на Скопје.

(Д-р Владо А. Ивановски, Ослободителната војна во Западна Македонија 1941—1944, Скопје, 1973 с. 15).

9. 6 април 1941

Германската војска, спроведувајќи го планот „Марита“, ја нападна Грција.

(Г. Кирјакадис, Граѓанската војна во Грција 1946—1949, с. 14).

10. 7 април 1941

Единиците на Деветтата германска оклопна дивизија го зазедоа Скопје.

(Скопје во НОВ 1941, Скопје, 1973, с. 211).

11. 7 април 1941

Велес е окупиран од германските војски.

(Велес и Велешко во НОВ 1941, Титов Велес, 1973, с. 83).

12. 7 април 1941

Одржан е состанок на Месниот комитет на КПЈ за Прилеп. На состанокот, по извршената анализа на новонастанатата политичка ситуација, се донесе одлука да се бојкотира окупаторската власт, а беа формирани Комисија за собирање на оружје и Комисија за прифаќање на југословенските војници за да не паднат во заробеништво на Германците.

(Д-р Владо Ивановски, Априлските состаноци и советувања на Месните комитети на КПЈ во Вардарска Македонија 1941, ГИНИ, Скопје, 1975, XIX, бр. 3, с. 15).

13. 8 април 1941

МК КПЈ за Куманово, пред да навлезат во градот германските сили, издава директива за уништување на полициските архиви за да не паднат во рацете на окупаторот, а исто така и за собирање на оружјето.

(Д-р Владо Ивановски, Априлските состаноци и советувања на Месните комитети

- на КПЈ во Вардарска Македонија 1941, ГИНИ, Скопје, 1975, XIX, бр. 3, с. 20).
14. 8 април 1941
- Партиската организација на Прилеп ги ослободи политичките затвореници од затворот, меѓу кои еден член на Покраинскиот комитет на Македонија и некои членови на Месните комитети во Прилеп, Велес и Гевгелија. (Прилеп и Прилепско во НОВ 1941, Скопје, 1976, с. 77).
15. 8 април 1941
- Германските трупи навлегуваат во Прилеп. (Д-р Владо А. Ивановски. Ослободителната војна во Западна Македонија 1941—1944, Скопје, 1973, с. 17).
16. 9 април 1941
- Во Прилеп Месниот комитет на КПЈ за Прилеп одржа партиско советување со секретарите на партиските ќелии. На советувањето се изнесени ставовите и оценките во врска со одлуката на Месниот комитет од 7 април и истите едногласно беа прифатени. (Прилеп и Прилепско во НОВ 1941, Скопје, 1976, с. 29, 30).
17. 9 април 1941
- Битола е окупирана од германските единици. (Битола и Битолско во НОВ 1941 и 1942, Битола 1978, с. 22).
18. 10 април 1941
- Одржано е партиско советување на Месниот комитет на КПЈ за Тетово на кое присуствуваа членови на КПЈ, кандидати за членови на КПЈ и членови на СКОЈ, на број преку 20. На советувањето се поставени повеќе задачи. (Д-р Владо Ивановски, Априлските состаноци и советувања на Месните комитети на КПЈ во Вардарска Македонија 1941, ГИНИ, Скопје, 1975, XIX, бр. 3, с. 18).
19. 10 април 1941
- Градот Костур и околицата беа окупирани од Германците. (Алеко Ивановски-Ацо, Костурско во НОВ, спомени).
20. 11 април 1941
- Месниот комитет на КПЈ за Куманово одржа состанок на кој присуствуваат само членовите на Месниот комитет. На состанокот е направена анализа за новонастанатата ситуација по окупацијата. Притоа, се донесени насоки за натамошната активност, во прв ред на членовите на КП, а исто така и конкретни заклучоци. (Д-р Владо Ивановски, Априлските состаноци и советувања на Месните комитети на КПЈ во Вардарска Македонија 1941, ГИНИ, Скопје, 1975, XIX, бр. 3, с. 19, 20).
21. 11 април 1941
- Месниот комитет на КПЈ за Битола одржа состанок на којшто е утврдено дека се прекинати сите врски со ПК на КПЈ за Македонија и е

анализирана состојбата по фашистичката окупација. Одлучено е да се обноват врските со ПК на КПЈ и со другите градови, а посебно со Прилеп, да се пристапи кон собирањето оружје и кон омасовувањето на Партијата и СКОЈ.

(Битола и Битолско во НОВ 1941 и 1942, Битола, 1978, с. 30, 31).

22. 12 април 1941

Германските војски го окупираа градот Воден.
(Вангел Ајановски-Оче, Бегејски бури, с. 80).

23. 13 април 1941

Во Скопје беше формиран Централен акционен бугарски комитет составен од група бивши македонски политички емигранти, кои пристигнаа заедно со германските војски на чело со адвокатот Стефан Стефанов и група месни лица пробугарски ориентирани.
(Скопје во НОВ 1941, Скопје, 1973, с. 298).

24. 13 април 1941

Германскиот окупатор го окупира Кичево.
(Д-р Владо А. Ивановски, Ослободителната војна во Западна Македонија 1941—1944, Скопје, 1973, с. 18).

25. 15 април 1941

Месниот комитет на КПЈ во Велес одржа состанок на кој е дискутирано за мерките што треба да ги презема партиската организација во

новонастанатата ситуација, како и да заземе став по одредени политички прашања што се појавуваа и беа актуелни во моментот.
(Велес и Велешко во НОВ 1941, Т. Велес, 1973, с. 84).

26. Април средина 1941

Никола Калапчиев организира група составена од ремсисти за собирање на оружје и муниција од зоната на линијата „Метаксас“.
(История на антифашистката борба во Бугарија 1939/43, кн. I).

27. 18 април 1941

Со одобрување на Хитлеровата Врховна команда, единиците на Петтата бугарска армија со Шестата и Седмата пешадиска дивизија ја почнаа воената окупација на Македонија.
(Скопје во НОВ 1941, Скопје, 1973, с. 295).

28. 22 април 1941

Петтата бугарска армија ја заврши реокупацијата на Скопје и другите делови на Македонија (без западниот дел: Тетово, Гостивар, Кичево, Дебар и Струга). Тогаш истовремено беше воспоставена бугарска окупаторска власт, создаден јак полициски апарат и добро организирана пропаганда.
(Скопје во НОВ 1941, Скопје, 1973, с. 48).

29. 26 април 1941

Бугарскиот областен директор на скопската област Ан-

мисии кои ќе помогнат да се интензивира работата во одделни области. На крајот со тајно гласање беше избран нов Местен комитет од 5 члена.

(Филимена Михајлова, Мајската конференција на партиската организација во Куманово 1941, ГИНИ, Скопје, 1976, XX, бр. 1, с. 14, 15, 16).

43. 24 мај 1941

Почна да излегува бугарскиот фашистички весник „Целокупна Бугарија“. Излегуваше сè до 9. IX 1944 год.

(Скопје во НОВ 1941, Скопје, 1973, с. 305).

44. 25 мај 1941

Одржана е околиска конференција на БРП за Светиврачка околија. На конференцијата, на која присуствуваше Гроздан Николов, е разгледана меѓународната ситуација и е донесено решение Партијата да ги зацврсти своите редови и да се подготви за борба во случај да биде нападат Советскиот Сојуз.

(Хронологија на НОВ во пиринскиот дел на Македонија 1941—1944, Скопје, 1973, с. 5).

45. Мај втора половина 1941

На првиот состанок што се одржа во Скопје, Лазар Колишевски се судри со тогашниот секретар на Партискиот комитет Методи Шаторов — Шарло по прашањето за приклучувањето на Партиската организација на Македонија кон ЦК на БРП (к), за не-

растурањето на Првوماјскиот проглас на КПЈ во Македонија и сл. и бараше да се одржи состанок на Партискиот комитет за разгледување на овие прашања.

(Основањето и развојот на Комунистичката Партија на Македонија, кн. II, Скопје 1980, с. 839).

46. Мај втора половина 1941

Во Скопје пристигнува Лазар Колишевски кој беше испратен од ЦК на КПЈ за да помогне во зајакнувањето на партиската организација во Македонија. По неговото пристигнување станува член на ПК КПЈ за Македонија.

(Основањето и развојот на Комунистичката Партија на Македонија, кн. II, Скопје, 1980, с. 839).

47. Мај 1941

Кај Разлог е одржан состанок на Околинскиот комитет во присуство на Никола Парачунов, Крсто Стојчев и други на кој членот на Обласниот комитет Стојне Лисијски ги информира за директивите упатени до партиските организации.

(М. Јуруков, Никола Парачунов, Софија, 1968, с. 42).

48. Јуни почеток 1941

Во Кајларско беше одржан состанок на кој учествуваа повеќе функционери и активисти на КПГ од западна Егејска Македонија. На состанокот, покрај другото, беше одлучено да се создадат две

околушни партиски организации во Западна Македонија и тоа: Кожанската околушна организација во која влегоа партиските организации на околините: Воио, Гребена, Кајлари и Кожани и околушната партиска организација за Леринскиот округ во која влегоа Костурската и Леринската партиска организација.

(АМ, Збирка „Грција во отпорот 1940—1945“, Мемоари, К. 2, АЕ: 128).

49. Јуни почеток 1941

Од прогонетите од окупаторот македонски комунисти Теохар Буричков, Мичо Шишков, Зико Николовски, Вангеле Танков и Анастас Поп-Лексов од с. Жупаништа е формирана првата партизанска група во Костурско.

(Наум Пејов, Прилози за односот на раководителите на КПГ по македонското национално прашање, Скопје, 1953, с. 13).

50. Јуни почеток 1941

Одржан е заеднички состанок на Месниот комитет и Покраинскиот комитет. На состанокот беше формирана воена комисија, а беа донесени и значајни ставови по однос на натамошното организирање на организацијата за развивање на политичката активност во селата и нивно претворање во бази од кои ќе се црпат човечки и материјални резерви.

(Скопје во НОВ 1941, Скопје, 1973, с. 160).

51. 5 јуни 1941

Во скопје е извршена првата диверзантска акција. При тоа непосредно до воениот аеродром, беше запален еден германски транспортен авион ЈУ-52. Акцијата беше извршена од една диверзантска група составена од скоевци.

(Скопје во НОВ 1941, Скопје, 1973, с. 193).

52. 5 јуни 1941

Квислиншкото грчко одделение за безбедност за Егејска Македонија, со седиште во Солун, им нареди на грчките органи за безбедност да преземат сторги и остри мерки против секаква манифестација против окупаторот, употребувајќи го за тоа и оружјето.

(АМ, Збирка „Грција во отпорот 1940—1945“, АЕ: 1430).

53. 7 јуни 1941

Месниот комитет на Скопје формира прва ќелија на интелектуалци во состав: секретар Страшо Пинџур, членови Душан Поповиќ, Васил Антевски-Дрен, Ханс Ем и Бранислав Шикиќ.

(Скопје во НОВ 1941, Скопје, 1973, с. 222).

54. 12 јуни 1941

Со воспоставувањето на бугарската административно-полициска власт во скопската област, со наредба на обласниот директор Андон Козаров беше распуштен Централниот акционен бугарски комитет.

(Скопје во НОВ 1941, Скопје, 1973, с. 298).

55. Јуни средина 1941

Во скопскиот парк се одржа заеднички состанок на Покраинскиот комитет и Месниот комитет за Скопје. Состанокот се одржа по иницијативата на Лазар Колишевски. На состанокот беше разгледана новата ситуација во Партијата. Лазар Колишевски остро го осуди приклучувањето на партиската организација на Македонија кон Бугарската партија, ја критикуваше неактивноста на партиската организација, неспроведувањето на подготовките за вооружената борба и сл. На состанокот не беа донесени никакви заклучоци.

(Скопје во НОВ 1941, Скопје, 1973, с. 413).

56. 21 јуни 1941

Лазар Колишевски заминува за Белград за да го информира ЦК на КПЈ за состојбата на партиската организација во Македонија.

(Основањето и развојот на Комунистичката Партија на Македонија, кн. II, Скопје, 1980, с. 840).

57. 22 јуни 1941

Месниот комитет на КПЈ за Прилеп одржа состанок во врска со нападот на Германија на СССР и даде оценка на политичката ситуација и задачи на партиската организација во врска со тоа.

(Прилеп и Прилепско во НОВ 1941, Скопје, 1976, с. 35).

58. 22 јуни 1941

Во месноста Козле, скопско МК на КПЈ за Скопје одржа партиско советување на кое присуствуваа членовите на МК, сите секретари на партиските ќелии и одделни членови на КПЈ. Откако е извршена анализа за новонастанатата ситуација во врска со нападот на Германија врз СССР, заземен е ставот дека треба веднаш да се започне со подготовките за вооружена борба против окупаторот. Исто така се заклучи оваа одлука да се пренесе во сите партиски и скоевски организации.

(Скопје во НОВ 1941, Скопје, 1973, с. 406).

59. 22 јуни 1941

Во месноста Арменор (во колибата на Качелови), 2,5 км надвор од градчето Хрупицата, одржан е актив на 55—60 комунисти од Костурско, претежно Македонци. Активот го отвори и го раководеше стариот активист на КПГ Ристо Галабов кој изврши анализа на внатрешната и надворешната ситуација. Активот, покрај другото, реши да се обноват старите и да се формираат нови партиски организации и организации на ОКНЕ (организација на комунистичката организација на младите). Овој актив е прва најмасовна манифестација во Костурско по окупацијата на земјата.

(АМ, Збирка: „Егејска Македонија во НОБ 1941—1945“, АЕ: 3/1).

60. 22 јуни 1941

Со нападот на хитлеровска Германија на СССР Македонското биро на КПГ одржа состанок на кој ја анализираше новосоздадената ситуација. Преовлада мислењето дека Германија многу бргу ќе биде победена и војната ќе заврши и беше прифатена линијата за активирање на сите сили за започнување на вооружената борба, беше формиран револуционерен комитет и др.

(СТ АРМАТА! СТ АРМАТА!
ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ
ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ 1940—1945, с. 79)

(На оружје! На оружје! Хроника на националниот отпор 1940—1945, с. 79).

61. 22 јуни 1941

Јикола Парапунов од Јако-руда заминува за Разлог. Притоа, одржува состанок со членовите на организацијата на БРП во Разлог во врска со германскиот напад на СССР. (М. Јуруков, Никола Парапунов, Софија, 1968, с. 42).

62. 22 јуни 1941

Обласниот комитет на БРП во Горна Цумаја во состав: Гроздан Николов, секретар и членовите Никола Калапчиев и Стојне Лисијски, одржува состанок по случај нападот на СССР. На состанокот беше решено сè до добивањето на инструкции од ЦК, Комитетот да биде во готовност.

(Хронологија на НОБ во пиринскиот дел на Македонија (1941—1944), Скопје, 1973, с. 6).

63. 23 јуни 1941

Месниот комитет на КПЈ за Прилеп одржа советување со сите секретари на партиските ќелии и некои членови на КПЈ. На советувањето е потврден ставот на МК од претходниот ден и се донесе одлука да се забрзаат подготовките за вооружена борба против окупаторот.

(Прилеп и Прилепско во НОБ 1941, Скопје, 1975, с. 36).

64. 24 јули 1941

ЦК на БРП одржа состанок и донесе директива членовите на окружните и околиците комитети на БРП и членовите што и биле познати на полицијата како комунисти да минат во илегалност, а исто така да се пристапи кон подготовките за вооружена борба.

(Никифор Горненски, Вооружената борба 1941—1944, Софија, 1971, с. 62).

65. 24 јуни 1941

Секретарот на Месниот комитет на КПЈ за Прилеп го извести во Скопје секретарот на ПК на КПЈ за Македонија Методи Шаторов — Шарло за ставовите на прилепската партиска организација и за преземените мерки во поглед на подготовките за вооружената борба. Меѓутоа, Методи Шаторов — Шарло не се согласи со ставовите на МК во Прилеп и го критикуваше истиот. Но при-

лепската партиска организација остана на своите ставови и одлуки.

(Прилеп и Прилепско во НОВ 1941, Скопје, 1976, с. 36, 37).

66. 25 јуни 1941

Стапија во еднодневен штрајк 30 печатарски работници што работеа на весникот „Целокупна Бугарија“. Работниците бараа зголемување на платите и ограничување на работното време. Штрајкот заврши успешно. Тој имаше и политички карактер, бидејќи беше еден вид форма за давање отпор против окупаторот. Со штрајкот раководеше партиската ќелија на печатарските работници.

(Основањето и развојот на Комунистичката Партија на Македонија, кн. II, Скопје, 1980, с. 627).

67. 25 јуни 1941

Во Воден одржана е градска партиска конференција со присуство на 60 комунисти, во мнозинството Македонци, на која беше избран Градски комитет на КПГ за град Воден.

(Вангел Ајановски-Оче, Егејски бури).

68. 26 јуни 1941

Никола Парапунов, Костадин Катранчиев и Иван Козарев создаваат илегална група во Разлошко.

(Никифор Горненски, Вооружената борба 1941—1944, София, 1971, с. 62).

69. 27 јуни 1941

Иван Козарев кај с. Добриштиште, во подножјето на Пирин Планина, наидува на заседа од десетина полицајци. Во борбата што се развива тој тешко ранува двајца полицајци, а другите се разбегале. Тоа е прв случај од периодот на вооружената борба на престрелка меѓу илегалец и полицијата. Потра Козарев се повлекува на Пирин Планина и станува првиот партизан на територијата на Пиринска Македонија и Бугарија.

(Историја на антифашистката борба в България 1939/1943, кн. I, с. 211).

70. 27 јуни 1941

Обласниот комитет на БРП одржа состанок во Горна Цумаја. На состанокот беше разгледана положбата на членовите на Партијата кои и беа познати на полицијата. Во врска со решението на ЦК на БРП од 24 јуни беше одлучено најистакнатите комунисти веднаш да минат во илегалност.

(Хронологија на НОБ во Пиринскиот дел на Македонија (1941—1944), Скопје, 1973, с. 7).

71. 28 јуни 1941

При ПК на КПЈ за Македонија беше формирана Воена комисија во состав: Методија Шаторов-Шарло, Бранислав Шишиќ, Коце Стојановски-Металец и Љубомир Лековиќ. Таа истовремено вршеше уло-

га и на Местен воен штаб за Скопје.

(Скопје во НОВ 1941, Скопје, 1973, с. 406).

72. 28 јуни 1941

Од логорот Акронавплија беа ослободени 27 повисоки кадри на КПГ, претежно Македонци, меѓу нив Лазо Трповски, Андреа Чипов, Андреас Цимас, Лазо Димовски — Ошенски и др. Веднаш по ослободувањето започнаа со работа за обнова на партиските организации и за консолидацијата на редовите на КПГ. Благодарение на таквата дејност беа создадени услови на 1 јули 1941 год. да се одржи Пленум на ЦК на КПГ на кој за секретар беше избран Македонецот Андреа Чипов.

(СТ АРМАТА! СТ АРМАТА!
ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ
ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ 1940—1945, s. 74)

(На оружје! На оружје! Хроника на националниот отпор 1940—1945, с. 74).

73. 29 јуни 1941

Во месноста Трстеник меѓу селата Белица и Бања беше одржано околинско партиско советување за Разлошко на кое беше разгледано прашањето за подготовките за вооружена борба — вооружување и политичко разобличување на бугарската влада како сојузник на Германија. Беше избрано и ново околинско раководство на БРП. („Пиирнско дело“, Благоевград, 24. II 1969, XXV, бр. 72, с. 1, 5).

74. Јуни крај 1941

Во Велес на иницијатива на група членови на КПЈ (без Месниот комитет) е одржана партиска конференција, на која се реши партиската организација да преземе мерки за започнување на диверзантски, саботажни и други акции против фашистичкиот окупатор. Избрано е привремено партиско раководство од тројца членови, кое ќе раководи со партиската работа и со акциите.

Велес и Велешко во НОВ 1941, Т. Велес, 1973, с. 83).

75. Јуни 1941

Комунистите (претежно Македонци) ги обновија партиските организации и формираа нови; создадоа борбени дружини во градот Костур, Хрупишта, во селата Д'мбени, Жупаништа, Добролишта, Четирок, Драничово, Желин, Нестрам и други села.

(„Лаики фони“ „Народен глас“, орган на македонското биро на КПГ од 24. IV 1946 г.)

76. Јули почеток 1941

Во Прилеп минуваат во илегалност првите комунисти. (Прилеп и Прилепско во НОВ 1941, Скопје, 1976, с. 39).

77. Јули почеток 1941

Воената комисија при Пограничниот комитет пристапи кон организирање на вооружени диверзантски групи во Скопје.

(Скопје во НОВ 1941, Скопје, 1973, с. 194).

78. 2 јули 1941

Васил Демиревски и Асен Орански преминуваат во илегалност.

(История на антифашистката борба в България 1939/1943, кн I, с. 211).

79. 2 јули 1941

Во село Д'мбени, Костурско, во месноста Кљунзова Воденица Лазо Трповски, инструктор на Македонското биро на КПГ, одржа состанок со партиската организација од наведениот село на кој е изнесена воено-политичката ситуација и задачите на комунистите во борбата против окупаторот.

(„Нова Македонија“ од 21 јули 1971 г.).

80. 14 јули 1941

На планината Кердилија, Нигритско, се појави партизанската единица наречена „Одисеас Андруџос“ на чело со Атанасисос Гвенио (Ласанис).

(**ET ARMATA! ET ARMATA! XRONIKO THS EΘNIKHΣ ANTISTATHS 1940—1945, s. 80**)

(На оружје! На оружје! Хроника на националниот отпор 1940—1945, с. 80).

81. 26 јули 1941

Во месноста Свети Архангел меѓу Банско, Добриниште и Бања (Разлошко) беше одржан состанок на кој од илегалната група во Разлошко беше формирана првата Раз-

лошка партизанска чета во пиринскиот дел на Македонија.

(История на Българската комунистичка партия, София, 1969, с. 449, 450).

82. 28 јули 1941

Група од 30 комунисти (претежно Македонци) од градчето Хрупишта вооружени излегоа во месноста Курци во близина на с. Слимница Костурско со цел да се организираат во партизански одред. По неколку дена престој, Околинскиот комитет на КПГ за Костурско нареди групата да се врати во градот и да ја продолжи политичката илегална борба.

(Спомени на Алеко Ивановски-Апо (Спомените се чуваат во ИНИ).

83. Јули крај 1941

Никола Парачунов доаѓа за секретар на Обласниот комитет на БКП, на местото на заболениот Гроздан Николов, со задача да продолжи со подготовките за вооружена борба.

(Историја на македонскиот народ, кн. 3, Скопје, 1969, с. 312).

84. Во Горноцумајско беше формирана Горноцумајска партизанска чета. Заедно со воените групи од округот, таа набавувала оружје и воени резерви, главно, од напуштените утврдувања на линијата „Метаксас“

(Њикифор Горненски, Вьоружената борба 1941—1944. София, 1971 с. 63).

85. Јули 1941

Во западна Егејска Македонија е основана квислиншката воено-политичка организација „Легеона на Власите“ на чело со Алкивијадис Дјамандис. Припадниците на Легеоната или „Принципатот на Власите“ беа наречени „потомци на Петтата легендарна римска легеона“. Во почетокот на 1943 год. воените формации на таа организација беа ликвидирани од ЕЛАС. (АМ, Фонд: „Андреас Цимас“, фот. 11297).

86. Јули 1941

Околинскиот комитет на КПГ за Леринско го издаде првиот весник за време на окупацијата „Агонас“ (Борба).

(АМ, Збирка: Грција во отпорот 1940—1945, Мемоари, кут. 2, АЕ: 128).

87. Август почеток 1941

Изведена е првата диверзантска акција во рудникот за хром во Радуша, од каде е земена поголема количина експлозивен материјал.

(Скопје во НОВ 1941, Скопје, 1973, с. 125).

88. 2 август 1941

Во Скопје доаѓаат Лазар Колишевски и повереникот на ЦК на КПЈ Драган Павловак — Шиља за да ја средат состојбата во партиската организација во Македонија.

(Основањето и развојот на Комунистичката Партија на Македонија, кн. II, Скопје, 1980, с. 481).

89. 2 август 1941

Во Скопје се извршени подготовки за демонстрација, како противмера на подготовките што ги вршеше окупаторот за 2 август — Илинден. Иако изведувачето на тие демонстрации, според предвидувања, не успеа на полно, сепак тоа зборува за нивното значење и за успехот на Партијата.

(Скопје во НОВ 1941, Скопје, 1973, с. 134).

90. 17 август 1941

Во Скопје се одржа Покраинско партиско советување. Како претставник на ЦК на БРП (к) присуствуваше Петар Богданов, додека на претставникот на ЦК на КПЈ Драган Павловиќ му беше оневозможено да присуствува. Советувањето го свика Методи Шаторов-Шарло по донесената одлука на ЦК на КПЈ за неговото исклучување од КПЈ и за суспендирањето на Покраинскиот комитет. На советувањето беа разгледани повеќе прашања за кои реферираше Методи Шаторов — Шарло.

(Основањето и развојот на Комунистичката Партија на Македонија, кн. II, Скопје, 1980, с. 483).

91. 20 август 1941

Воденската партиска организација исфрли партизански одред од 30 борци, претежно младинци. По 40 дена со одлука на Окружниот комитет на КПГ одредот беше расформиран.

(Вангел Ајановски-Оче, Егејски бури, с. 108).

92. 20 август 1941

Во Драмско е формирана првата партизанска група од 17 борци, која од септември 1941 год. прерасна во одред од 157 борци. Одредот зеде учество во Драмското востание и како резултат на поразот на истото, одредот беше расформиран.

(ΣΤ ΑΡΜΑΤΑ! ΣΤ ΑΡΜΑΤΑ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ 1940—1945, s. 83)

(На оружје! На оружје! Хроника на националниот отпор 1940—1945, с. 83).

93. 22 август 1941

Формиран е Првиот скопски партизански одред. Раководството на одредот го сочинуваа: командантот — Чедомир Миленковиќ и политичкиот комесар — Дамјан Крапчев. (Д-р Миле Тодоровски, Партизанските одреди во Македонија во 1941 г. и нивните дејствија, ГИНИ, Скопје 1976, XX, бр. 3, с. 36).

94. 26 август 1941

Германците и квислиншките баталјони за безбедност во с. Пејгиново, Кукучко за одмазда убија 11 невини луѓе.

(„Лаики фони“, одган на Македонското биро на КПГ од 28. VII 1946 г.).

95. Август 1941

Во месноста Монастириште кај селото Добролишта, Костурско во текот на одржувањето на состанок, од грчката квислиншка жандармерија, беа фатени активистите на КПГ: Зисо Дељовски, Киро Поп Василев, Димитар Калиманов и Зисо Алексовски. Фатените беа предадени на италијанските власти и интернирани.

(„Лаики фони“ од 24. IV 1946 г.).

96. Август 1941

Во Кукучко е формирана втората партизанска група „Атанасиос Дијакос“ на чело со Христос Мосхос (Петрос). Групата издаваше свој шапилографиран весник.

(ΣΤ ΑΡΜΑΤΑ! ΣΤ ΑΡΜΑΤΑ! ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ 1940—1945, s. 80)

(На оружје! На оружје! Хроника на националниот отпор 1940—1945, с. 80).

97. Август 1941

Никола Парацунов во Разлошко се среќава со членовите на Околинскиот комитет на БРП. На состанокот што се одржа во с. Бачево Парацунов ја разјасни внатрешната и надворешната постава, а воедно и задачите кои претстојат пред членовите на Партијата — од илегалците да се формираат партизански

чети, од редот на ремсистите и од членовите на БРП — диверзантски групи.

(М. Јоруков, Никола Парачунов, София, 1968, с. 45).

98. Август 1941

Во Дупница е формирана партизанска чета, за чиј командат беше определен Васил Демиревски.

(История на Българската комунистическа партия София, 1969, с. 450).

99. Август 1941

Близу селото Белица е одржана околско партиско советување за Разлог на кое учествуваа раководители на БРП од Разлог, Белица, Јакоруда и други села. На присутните 12 делегати им беше соопштена одлуката за формирањето на партизанската чета и беше решено да се собира оружје и да се помага дејноста на четата.

(Хронологија на НОБ во пиринскиот дел на Македонија (1941—1944), Скопје, 1973, с. 10).

100. Август 1941

Месниот комитет на КПЈ за Куманово започна со издавање на свој весник под име „Дедо Иван“.

(Куманово и Кумановско во НОБ 1941—1942, Куманово, 1979, с. 145).

101. Август 1941

Во близината на Куманово, на имотот на семејството Менкови, е создадена партизанска база.

(Д-р Миле Тодоровски, Партизанските одреди во Македонија во 1941 г. и нивните дејствија, ГИНИ, Скопје, 1976, XX, бр. 3, с. 42).

102. Септември почеток 1941

Формиран е Воен штаб во Куманово, кој веднаш презеде мерки за подготвување и излегување на партизански одреди.

(Филимена Михајлова, Мајската конференција на партизанската организација во Куманово 1941, ГИНИ, Скопје, 1976, XX, бр. 1, с. 17).

103. Септември почеток 1941

Членот на Обласниот комитет Никола Калапчиев одржа состанок со Обласниот комитет на БРП за Свети Врач. На овој состанок беше разгледано прашањето за собирањето оружје.

(Хронологија на НОБ во Пиринскиот дел на Македонија (1941—1944), Скопје, 1973, с. 12).

104. 7 септември 1941

Партизанската единица ја нападнаа грчко-квислиншките жандармериски станици во с. Монух, Негритско и во с. Гринада, Кукучко и ги разоружаа.

(СТ АРМАТА! СТ АРМАТА! ХРОНИКО ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ 1940—1945, s. 80)

(На оружје! На оружје! Хроника на националниот отпор 1940—1945, с. 80).

105. 12 септември 1941

Во Будимаж е формирана правта партизанска чета на Прилеп.

Прилеп и Прилепско во НОВ 1941, Скопје 1976, с. 77).

106. Септември средина 1941

Во Велес Лазар Колишевски и Страшо Пинџур, членови на новиот ПК на КПЈ за Македонија, одржаа состанок со членовите на Привремениот комитет и го запознаа ова раководство со Отвореното писмо на другарот Тито испратено до македонските комунисти за сменување на Методија Шаторов — Шарло, како и за неговите односи кон вооружениот отпор против окупаторот. Покрај повеќето донесени решенија, посебно внимание на овој состанок им беше посветено на подготовките за вооружено востание на македонскиот народ.

(Велес и Велешко во НОВ 1941, Т. Велес, 1973, с. 110).

107. Септември средина 1941

Формиран е нов Покраински комитет на КПЈ за Македонија во состав: Лазар Колишевски, секретар, Мара Нацева, Борко Талески, Бане Андриев и Благој Мучето, членови.

(Основањето и развојот на Комунистичката партија на Македонија, кн. II, Скопје, 1980, с. 851).

108. Септември втора половина 1941

Во Првата машка гимназија во Скопје се судрија скоевците со некои членови на фашистичката организација „Браник“, кои растураа брошури со профашистичка содржина. Скоевците им ги одзедоа брошурите и ги запалија.

(Скопје во НОВ 1941, Скопје, 1973, с. 219).

109. Септември втора половина 1941

Во Трговската академија во Скопје, по иницијатива од МК на СКОЈ, беше формиран актив за раководење со скоевските организации.

(Скопје во НОВ 1941, Скопје, 1973, с. 219).

110. 23 септември 1941

Во месноста Карчовица, Горноџумајско беше одржана Обласна партиска конференција на која Никола Парачунов поднесе извештај по прашањето за вооружената борба, собирањето оружје и приготвувањето на илегалните борци, создавањето врска со народот и др.

(М. Јуруков, Никола Парачунов, София, 1968, с. 48, 49).

111. 27 септември 1941

Во кумановската гимназија избувна штрајк. По упатствата на МК на КПЈ за Куманово-штрајкот на учениците бил организиран и рако-

воден од раководството на СКОЈ во гимназијата.

(Куманово и Кумановско во НОВ 1941—1942, Куманово, 1979, с. 294).

112. 28—29 септември 1941

Подигнато е Драмското востание против бугарскиот окупатор. Околу 2000 вооружени на чело со комунистите, а со учество на целото население, Грци и Македонци, ги нападнаа бугарските жандармериски станици и ја зазедоа власта во Доксато и околните села. Бугарските фашисти активираа многубројни воени и жандармериски единици и го задушија во крв востанието. Над 3000 паднаа од куршумите на бугарските фашисти во Драма, Доксато и други места.

(ΣΤ ΑΡΜΑΤΑ! ΣΤ ΑΡΜΑΤΑ! ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ 1940—1945, s. 83)

(На оружје! На оружје! Хроника на националниот отпор 1940—1945, с. 83).

113. Септември крај 1941

Формиран е Покраинскиот воен штаб во состав: Лазар Колишевски, Мирче Ацев, Страшо Пинџур, Михаил Аполоски и Цветко Узуновски. Веднаш се пристапи кон подготовките за формирање на партизански одреди, како и кон организирањето на вооружената борба во Македонија.

(Основањето и развојот на Комунистичката партија на Македонија, кн. II, Скопје, 1980, с. 657).

114. Септември 1941

На целата територија на Македонија почнуваат да се формираат месни воени штабови и комисии.

(Д-р Владо А. Ивановски, Ослободителната војна во Западна Македонија 1941—1944, Скопје, 1973, с. 46).

115. Септември 1941

Главната команда на грчката квислиншка полиција во Македонија со наредба бр. 1956/16/125 до командите на полицијата наредува ликвидирање на народното движење против окупаторот и утврдување на комунистите во нивните подрачја.

(АМ, Збирка: Грција во отпорот 1940—1945, АЕ: 1433).

116. Септември 1941

Командата на грчката квислиншка полиција во Македонија со наредба бр. 711/21-13 ѝ наредува на грчката полициска управа во Солун да изврши апсења на англиските војници што се кријат во земјата.

АМ, Збирка: Грција во отпорот 1940—1945, АЕ: 1431).

117. Октомври почетокот 1941

Формиран е реонскиот комитет на КПЈ за територијата на Преспа под италијанска окупација.

(Д-р Владо А. Ивановски Ослободителната војна во Западна Македонија 1941—1944, Скопје 1973, с. 62).

118. Октомври почеток 1941

Беше растурен прогласот на ПК на КПЈ за Македонија во кој се повикува македонскиот народ на вооружена борба против окупаторот. (Основањето и развојот на Комунистичката партија на Македонија, кн. II, Скопје, 1980, с. 622).

119. Октомври почеток 1941

Формиран е нов Местен комитет на КПЈ во Велес. (Велес и Велешко во НОВ 1941, Т. Велес, 1973, с. 89).

120. 1 октомври 1941

Потврдена е одлуката на ЦК на БРП според која Никола Парапунов беше избран за секретар на Обласниот комитет на БРП за Горна Цумаја. (М. Јуруков, Никола Парапунов, София, 1968, с. 51).

121. 2 октомври 1941

Во градот Воден Гестапо изврши масовно апсење на комунисти врз основа на списокот што му го предаде грчката полиција. (Вангел Ајановски — Оче, Егејски бури с. 88).

122. 4 октомври 1941

Во селото Чучер, Скопско е формиран местен народносолдобителен одбор од 4 члена. На формирањето присуствуваа политичкиот комесар со група борци од Скопскиот партизански одред. (Скопје во НОВ 1941, Скопје, 1973, с. 407).

123. 5 октомври 1941

Костурската партизанска група по налог на Лазо Трновски, инструктор на Македонското биро на КПГ, го ликвидира злогласниот предавник и соработник на окупаторот, андартскиот војвода, Никола Дајлаки од с. Жу-паништа.

(Наум Пејов, Прилози за односот на раководителите на КПГ ПО МАКЕДОНСКОТО НАЦИОНАЛНО ПРАШАЊЕ, Скопје, 1953, с. 13).

124. 7 октомври 1941

Извршен е обид за атентат на познатиот издајник и полициски агент Мане Мачков. Во борбата со агентот и другата полициска придружба загина првоборецот од Првиот скопски партизански одред Благој Деспотовски—Шовељ. (Скопје во НОВ 1941, Скопје, 1973, с. 407).

125. 8 октомври 1941

Во Прилеп Лазар Колишевски одржа состанок со секретарот на МК на КПЈ за Прилеп на кој е утврден планот за напад на бугарската полициска станица и затворот во Прилеп, а како ден на нападот е одреден 11 октомври.

(Прилеп и Прилепско во НОВ 1941, Скопје 1976, с. 44).

126. 9 октомври 1941

МК на КПЈ за Прилеп и Воениот штаб на заеднички состанок ја разработија дирек-

тивата на Покраинскиот комитет вооружената борба да почне на 11 октомври, па одреди групи и објекти за напад.

(Прилеп и Прилепско во НОВ 1941, Скопје, 1976, с. 45, 46).

127. 9 октомври 1941

Воениот штаб за Велес формира четири чети на кои им се одредија зборните места, како и објектите за напад. Нападот на објектите не е извршен на 11 октомври, како што беше предвидено, зашто МК не ја доби директивата од ПК на КПЈ за Македонија за започнување на востанието.

(Велес и Велешко во НОВ 1941, Т. Велес, 1973, с. 90).

128. 10 октомври 1941

По одлука на Месниот воен штаб во месноста Црвени Стени се собрани повеќе борци. Според планот тука требало да се соберат околу 45 лица и од нив да се формираат 3 чети со по 15 броци. Меѓутоа, тука не пристигнала Првата чета и формациски не бил формиран партизански одред.

(Д-р Миле Тодоровски, Партизанските одреди во Македонија во 1941 год. и нивните дејства, ГИНИ, Скопје, 1976, XX, бр. 3, с. 41).

129. 11 октомври 1941

Со едновремен напад на бугарската полициска станица, на затворот и на телеграф-

ско-телефонската мрежа во Прилеп се означи почетокот на востанието на македонскиот народ.

(Историја на македонскиот народ, кн. 3, Скопје, 1969.).

130. 12 октомври 1941

Прилеп беше блокиран од окупаторската војска. Бугарската полиција уапси преку 700 граѓани како репресалија поради нападот на Прилепскиот партизански одред. По малтретирањето и сослущувањето издвоени се членовите на КПЈ и СКОЈ и префрлени во Битола, а подоцна се извадени на суд.

(Прилеп и Прилепско во НОВ 1941, Скопје, 1976, с. 50).

131. 12 октомври 1941

Во близината на Куманово излегоа двата Кумановски партизански одреди — Кардачкиот и Козјачкиот. Борците на двата одреда добија оружје и муниција, положија заклетва пред членовите на Воениот штаб и предводени од своите раководства заминеа кон определените региони за дејства.

(Д-р Миле Тодоровски, Партизанските одреди во Македонија во 1941 год. и нивните дејства, ГИНИ, Скопје, 1976, XX, бр. 3, с. 42).

132. 14 октомври 1941

Кај с. Белица (близу Куманово) е разбиен Кардачкиот партизански одред. Во борбата, меѓу другите, загинаа:

Боро Менков, командант и Перо Георгиевски, политички комесар.

(Д-р Миле Тодоровски, Партизанските одреди во Македонија во 1941 год. и нивните дејства, ГИНИ, Скопје, 1976, XX, бр. 3, с. 42, 43).

133. 17 октомври 1941

Кај селото Молотино, Кумановско бугарската воена полиција го разби Козјачкиот партизански одред.

(Д-р Миле Тодоровски, Партизанските одреди во Македонија во 1941 год. и нивните дејства, ГИНИ, Скопје, 1976, XX, бр. 3, с. 43).

134. 17 и 20 октомври 1941

Германците ги опколија селата Горно и Долно Крушово, Нигритско при што убија 222 лица од 15—60 годишна возраст. По стрелањето Германците ги изгореа куќите.

(СТ АРМАТА! СТ АРМАТА! ХΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ 1940—1945, s. 98)

(На оружје! На оружје! Хроника на националниот отпор 1940—1945, с. 98).

135. 23 октомври 1941

Извршено е свечено формирање на Прилепскиот партизански одред „Гоце Делчев“ во состав од 34 борци и раководители. За командант на Одредот е назначен Горе Велковски, а за политички комесар Крсте Црвенковски.

(Д-р Миле Тодоровски, Партизанските одреди во Маке-

донија во 1941 год. и нивните дејства, ГИНИ, Скопје, 1976, XX, бр. 3, с. 45).

136. 24 октомври 1941

Во с. Крмско, Кајларско навлезе германската војска при што се судри со група борци од селото. По кусата престрелка, Германците се повлекоа во Кожани. По неколку дена одненадеж селото било опколено од германската војска. Целото машко население од 15—60 години возраст, вкупно 165 лица, беше стрелано.

(СТ АРМАТА! СТ АРМАТА! ХΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ 1940—1945, 98, 96)

(На оружје! На оружје! Хроника на националниот отпор 1940—1945, с. 98, 99).

137. 25 октомври 1941

Германците ги опколија селата Мусарли, Копа и Муса-Али, Кукучко, убија 96 мапски лица и целосно ги изгореа селата.

(СТ АРМАТА! СТ АРМАТА! ХΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ 1940—1945, s. 88)

На оружје! На оружје! Хроника на националниот отпор 1940—1945, с. 98).

138. Октомври 1941

Покрај скоевските групи, во средните училишта во Скопје имаше и „чисто“ еврејски групи на СКОЈ составени главно од ученици.

(Скопје во НОВ 1941, Скопје, 1973, с. 219).

139. Октомври 1941

Во Втората машка гимназија во Скопје постоеја и мошне активно работеа осум скоевски групи.

(Скопје во НОВ 1941, Скопје, 1973, с. 219).

140. 31 октомври 1941

Во Горна Џумаја од полициска заседа беше убиен секретарот на РМС (Работнички младински сојуз) Јордан Мирчев Златков, тутунски работник од Горна Џумаја.

(„Пиринско дело“, Благоевград, 1. XI 1964, XX, бр. 128, с. 3).

141. Октомври 1941

Во месноста Попова глава членовите на Окружниот комитет Гроздан Николов, Стојне Лисијски, Никола Парпунов и Никола Калапчиев се собраа на состанок за да поднесат извештај за дотогаш извршените задачи и да набележат нови.

(„Пиринско дело“, Благоевград, 7. V 1964, XX, бр. 53, с. 3).

142. Октомври 1941

Извршена е диверзантска акција. Експлозив беше ставен на повеќе локомотиви што се наоѓаа непосредно во скопската ложилница. Меѓутоа, експлодираа само две и тоа во движење — едната на железничката станица во Скопје, а другата на отворена линија меѓу Скопје — Горче Петров.

(Основањето и развојот на Комунистичката партија на Македонија, кн. II, Скопје, 1980, с. 627, 628).

143. Октомври 1941

Кичевската партиска организација успеа да воспостави цврсти врски со одделни членови на Партијата во селата на Копачка и тоа: Кленоец, Попоец, Извор, Ехловец и др. (Д-р Владо А. Ивановски, Партиската организација на територијата на Македонија под италијанска окупација — април — ноември 1941 год. Скопје, 1966, с. 58).

144. 1 ноември 1941

При форсирањето на реката Вардар кај село Нерези, меѓу 1 и 2 ноември, Скопскиот партизански одред водеше тешка борба со бугарската војска и полиција. Форсирањето на реката успешно се изврши. При оваа борба Одредот немаше жртви, освен тројца заробени.

(Скопје во НОВ 1941, Скопје, 1973, с. 184).

145. 2 ноември 1941

Расформиран е Скопскиот партизански одред, а неговите борци во помали групи се упатија во Скопје каде се сместуваа во илегалните станови.

(Скопје во НОВ 1941, Скопје, 1973, с. 337).

146. 5 ноември 1941

ПК на КПЈ за Македонија одржа состанок во Скопје, на

кој направи анализа на ситуацијата по формирањето на првите партизански одреди во Македонија и донесе одлука во првата половина на месец ноември партизански одреди да формираат велешката, битолската, ресенската и крушевската партиска организација.

(Д-р Владо А. Ивановски, Ослободителната војна во Западна Македонија 1941—1944, Скопје, 1973, с. 49).

147. 8 ноември 1941

Во селото Царевиќ, Прилепско е одржан првиот партизански митинг. Митингот претставува воено-политичка манифестација од пресудно значење за излагањето на целите и задачите на востанието, јавно, пред еден поширок аудиториум и за мобилизацијата на масите на линијата на Партијата и борбата.

(Прилеп и Прилепско во НОВ 1941, Скопје, 1976, с. 272, 393).

148. 20 ноември 1941

Никола Калапчиев доаѓа во селото Црвиште, Демирхисарско, со задача да го среди прашањето со собраното оружје. Поради предавство куќата каде што тој престојуваше, беше блокирана. Во борбата Никола Калапчиев беше тешко ранет, заробен и однесен во болница.

(„Пиринско дело“, Благоевград, 7. V 1964, XX, бр. 53, с. 3).

149. Ноември 1941

Издаден е Проглас на ПК на КПЈ за Македонија во врска со засилениот терор на бугарскиот окупатор над македонскиот народ. (Д-р Владо А. Ивановски Ослободителната војна во Западна Македонија 1941—1944, Скопје, 1973, с. 84).

150. Декември 1941

При месниот комитет во Прилеп е формирана Специјална комисија за работата со жените, која продолжува да работи и во 1942 г. (Прилеп и Прилепско во НОВ 1941, Скопје 1976, с. 416).

151. 25 декември 1941

Реформиран е Прилепскиот партизански одред. Дел од борците беа прифатени во Скопје, Битола, Преспа, Велес, Кавадарци, а некои паднаа во рацете на окупаторот. (Прилеп и Прилепско во НОВ 1941, Скопје, 1976, с. 396).

152. Декември 1941

Со настапот на зимата 1941/1942 год. Горноџумајската партизанска чета преминува на зимување поделена во две групи. И двете групи развија политичка работа. (М. Јоруков, Никола Парачунов, София, 1968, с. 54, 55).

153. Декември 1941

Поради големите снегови борците на Разлошката партизанска чета минаа на зимување — кај своите јатаци или дома. (М. Јоруков, Никола Парачунов, София, 1968, с. 54).

